

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUČ

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUČ

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Autor:	<i>Mgr. Johana Hřivnová</i>
Vzdělávací oblast:	<i>Jazyk a jazyková komunikace</i>
Vzdělávací obor:	<i>Český jazyk</i>
Vzdělávací předmět:	<i>Český jazyk</i>
Ročník:	<i>9.</i>
Tematická oblast:	<i>Literatura 19. a 20. století</i>
Téma hodiny:	<i>Karel Čapek 1</i>
Označení DUM:	<i>VY_32_INOVACE_36.08.HRI.CJ.9</i>
Vytvořeno:	<i>10. 1. 2014</i>

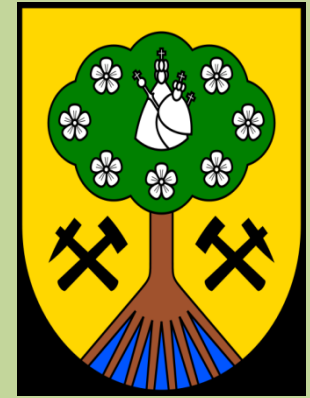

Karel Čapek

Obr.2

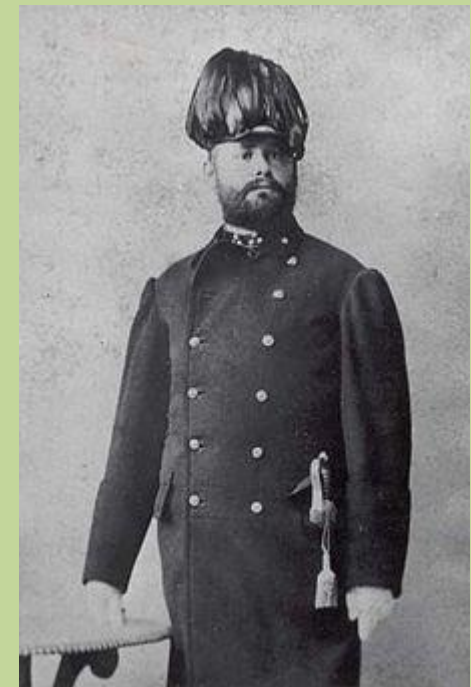
Karel Čapek se narodil 9.ledna 1890 v Malých Svatoňovicích.

Obr.3

Od dětství se třebí jeho talent v pozorování přírody a prostých lidí, které poznával prostřednictvím svého otce – vesnického lékaře.

Antonín Čapek

Obr.4

Po studiích **Hradci Králové, Brně a Praze** vystudoval **filozofii** v Praze a tomuto oboru věnoval i jednu ze svých prací:

Pragmatismus čili Filozofie praktického života

Studoval i v Berlíně či Paříži.

Po ukončení studií působil jako vychovatel ve šlechtické rodině, brzy však přešel k novinářině.

*V letech 1921 – 1923 byl dramaturgem i režisérem
Vinohradského divadla.*

Obr.5

***PEN klub** - byl jeho prvním předsedou.*

*Jde o celosvětové sdružení spisovatelů, které bylo založeno 5.října 1921
v Londýně.*

Cíle klubu: *Rozvíjet intelektuální spolupráci a porozumění mezi
spisovateli.*

*Vytvořit celosvětové společenství spisovatelů, kteří budou
klást důraz na klíčovou roli literatury při rozvoji světové
kultury.*

*Bránit literaturu proti mnohým hrozbám, které proti ní
dnešní svět staví.*

poets playwrights editors essayists novelists
básníci dramatici vydavatelé esejisté romanopisci

P E N

ZAJÍMAVOSTI

*V roce 1995 mu byl „in memoriam“ propůjčen **Řád T.G.Masaryka**.*

Nejvyšší státní vyznamenání prezidenta České republiky.

Prezident je uděluje nebo propůjčuje osobám, které se vynikajícím způsobem zasloužily o rozvoj demokracie, humanity a lidských práv.

Obr.6

Čapek byl mimořádně dobrým **fotografem** – známé jsou jeho fotografie v Dášeňce – fotografie známých osobností (i prezident T.G.Masaryk). Byl autorem nejprodávanější fotografické publikace období první republiky.

Obr.7

Olga Scheinpflugová

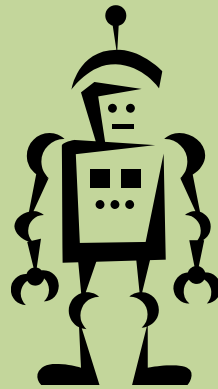

Obr.8

Dášeňka

ROBOT

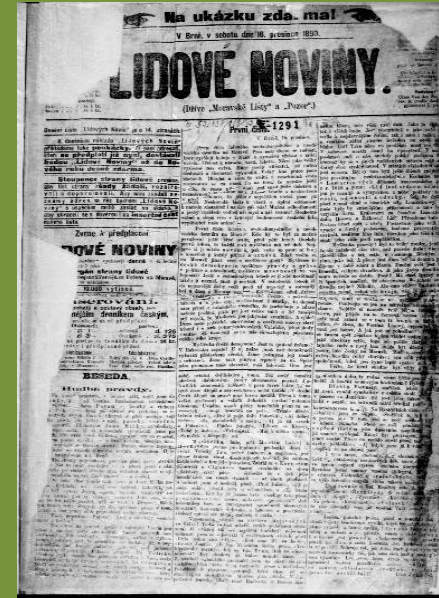
*Autorství slova robot, které se rozšířilo s divadelní hrou R.U.R., bylo připisováno Karlovi. Pravda je ale taková, že toto slovo vymyslel jeho bratr Josef. Karel chtěl roboty původně nazvat „laboři“.
Slovo je robot je slovanského původu a vzniklo ze slovesa robotovat.*

*Karel Čapek byl celkem 7x nominován na **Nobelovu cenu za literaturu** (v letech 1932 – 1938).*

NOVINÁŘINA

Od roku 1920 pracoval v redakci Lidových novin a sám přispěl k rozvoji žurnalistických žánrů – vytvářel typ krátké novinářské prózy aktuálně zaměřené = **SLOUPEK**.

Obr.9

Vedle fejetonů a reportáží dospěl i k nové formě krátké povídky = **PODPOVÍDKY**.

Bajky a podpovídky

Smlouvy jsou k tomu, aby je plnili slabší... v zájmu míru zakročili se vši energií proti napadenému.

Pro věc míru není žádná cizí oběť dost veliká. Není to tak zlé: Neprodali nás, vydali nás zadarmo.

Reakce na aktuální politickou situaci v roce 1938.

TVORBA

*Karel Čapek vstupoval do literatury spolu s bratrem **Josefem**.*

V autorské spolupráci napsali knihy drobných próz a básnických postřehů ze života:

Krakonošova zahrada

Zářivé hlubiny

Ze života hmyzu

Adam Stvořitel

*Samostatné práce začínají prózami: **Boží muka***

Trapné povídky

PRÓZA

Továrna na absolutno - první utopistický román, který byl poprvé vydán v roce 1922. Původně však dílo vycházelo na pokračování v Lidových novinách ve formě fejetonů.

Utopie – žánr, který líčí společenské poměry v pomyslné zemi.

Fejeton – kratší žurnalistický útvar, který poutavě a vtipně popisuje zajímavý námět.

Za zakladatele českého fejetonu je považován Jan Neruda.

Krakatit - román s utopickou tematikou. Než začal Čapek tento román psát, studoval materiály týkající se odborných termínů z fyziky a chemie. Název třaskaviny, kterou hlavní hrdina v knize vynalezl – krakatit – odvodil od jména indonéské sopky Krakatoe. Objevují se zde autobiografické prvky – postava venkovského lékaře – Čapkův otec.

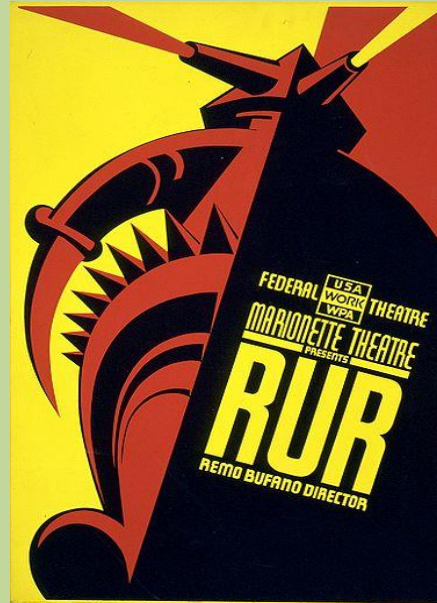

Obr.10

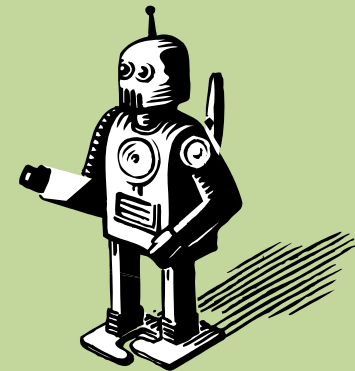
R.U.R. - celosvětově známé drama, které napsal v roce 1920.
V tomto díle vytvořil utopickou podobu současného světa.
Zkratka názvu knihy znamená Rossums Univerzal Robots.

Obr. 11

Obr. 12

*Setkáváme se zde s prvky sci-fi.
Hra byla přeložena do 30 jazyků.*

VÁLKA S MLOKY

Román, který byl poprvé vydán na pokračování v Lidových novinách.

Varování před hrozícím nebezpečím fašismu.

Dochází k objevu velice inteligentních mloků, kteří představují levnou pracovní sílu. Mloci však „přerostou lidem přes hlavu“ a pomocí trhavin ukrajují lidem pevninu, aby získali svůj životní prostor.

Karel Čapek o románu: „Není to utopie, nýbrž dnešek. Není to spekulace o čemsi budoucím, nýbrž zrcadlení toho, co jest a prostřed čeho žijeme. Nemohu si pomoci, ale literatura, která se nestará o skutečnost a o to, co se opravdu děje se světem, taková literatura není můj případ. (1936)“

Obr. 13

Bílá nemoc

Bílá nemoc je divadelní hra-drama Karla Čapka z roku 1937. Dílo varuje před nastupujícím fašismem. Stalo se posléze i jedním z důvodů plánované autorovy perzekuce gestapem.

Hlavní postavou je dr. Galén a diktátor Maršál (fašistický vůdce), který chce zahájit válku. Ve stejné době se objevuje nakažlivá neznámá nemoc, která zabíjí lidi. Lékař – dr. Galén – nachází lék. Projevem nemoci je necitlivá bílá skvrna na těle. Dr. Galén původně léčí jen chudé lidi. Bohaté léči nechce, jen pokud jsou ochotni brojit proti válce.

Maršálovým přítelem je i majitel zbrojovky – baron Krüg, který také onemocní. Dr. Galén jej nechce léčit, dokud nepřestane vyrábět zbraně. Dr. Galén je zavolán Maršálem, ale Galén si stojí za svým. Baron Krüg se zastřelí. Posléze onemocní i Maršál, který ke své léčbě musí zrušit válku a přistoupit na podmínky války.

Dr. Galén je vyslán pro lék, při návratu je ušlapán davem zfanatizovaných lidí.

Povídky z jedné kapsy, Povídky z druhé kapsy

Obě dvě knihy mají detektivní žánr. Jde o povídky s realistickými postřehy ze všedního života.

Trapné povídky

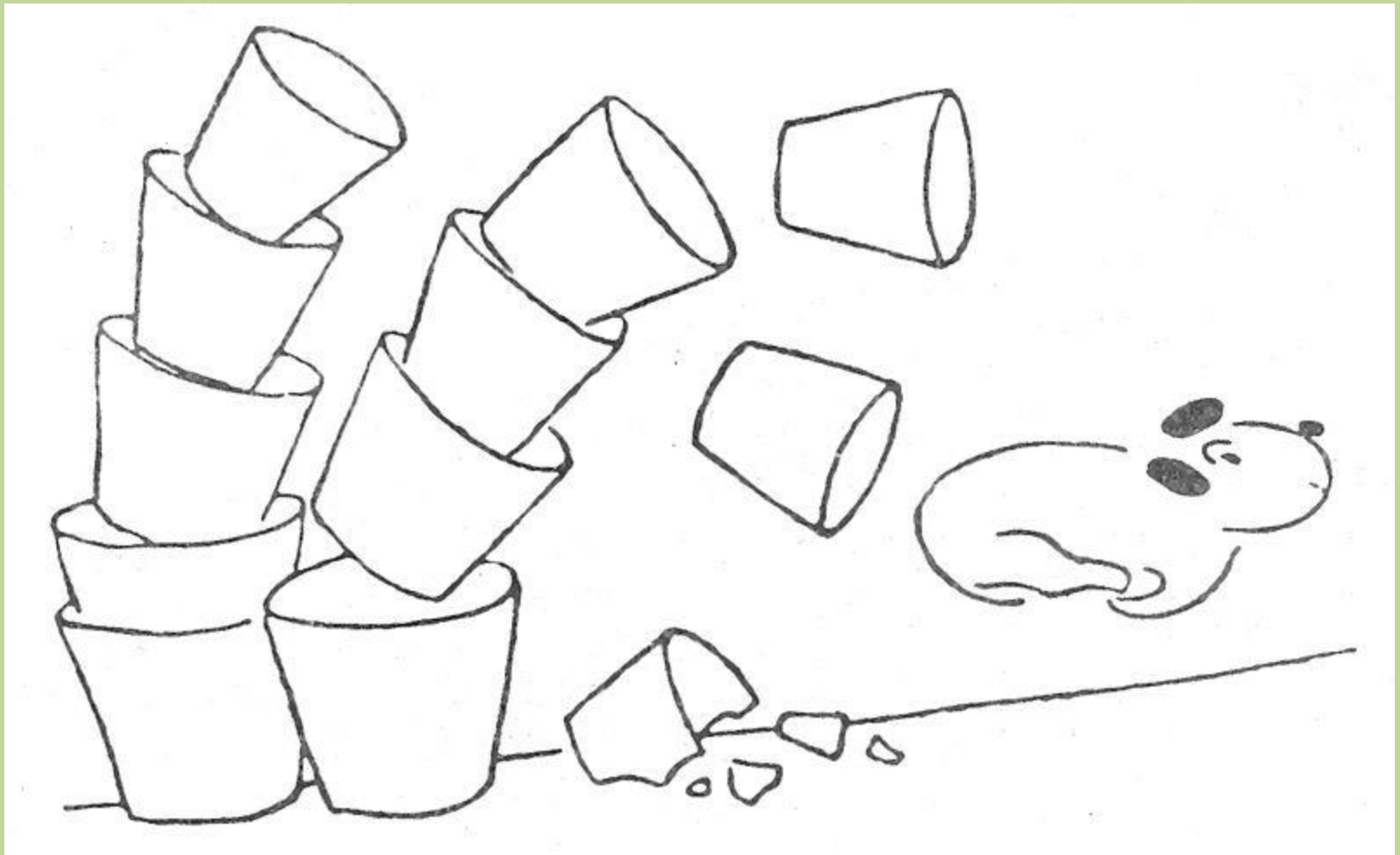
První parta

Matka

Devatero pohádek a ještě jedna od Josefa Čapka jako přívažek

Karel Čapek a jeho pohádky se vyznačují určitými typickými rysy:

- 1. Svět jeho pohádek není fantastický, nadpřirozený. Pohádkové bytosti jsou polidštěny, víly, rusalky a další mají lidské vlastnosti a s lidmi komunikují.***
- 2. Děj se často odehrává na skutečných místech – Úpice, Hronov...***
- 3. V Čapkových pohádkách nenajdeme „zlou“ postavu, většinou mají postavy „lidské“ slabiny.***
- 4. Hlavním znakem nejen Čapkových pohádek je rozsáhlé a krásné vypravování, hromadění synonym, používání novotvarů...***

Obr.14

Neveschēras nikole silit vēlts!

Pri: pāšchodu do domu:

obcīt hlavin vppināt pro vēlts

zadrūt vppināt pro motor (na vodu)!

Pri: odchodu z domu:

vppināt hlavin vppināt vēlts

vppināt vppināt vppināt pro motor (na vodu)!

Radio nedat līt, aby ņ nezapomnito uzemnit!

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUČ

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUČ

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Seznam použité literatury a pramenů:

LEDERBUCHOVÁ, L. Čítanka 9 - učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Plzeň : Fraus, 2006. ISBN 80-7238-539-9. s. 124.

PROKOP, V. Přehled české literatury 20. století. Sokolov : O.K.Soft, 2011. s. 18 - 21.

Použité zdroje:

Strana 3

[Obr.1][cit.2014-01-06]. Dostupný pod licencí Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel_Capek_1925_cartoon.jpg?uselang=cs>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel_Capek_1925_cartoon.jpg?uselang=cs).

Strana 4

[Obr.2][cit.2014-01-06]. Dostupný pod licencí Creative Commons na [www: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel-capek.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel-capek.jpg).

[Obr.3][cit.2014-01-06]. Dostupný pod licencí Creative Commons na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Male_Svatonovice_CoA_CZ.svg>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Male_Svatonovice_CoA_CZ.svg).

[Obr.4][cit.2014-01-06]. Dostupný pod licencí Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Anton%C3%ADn_%C4%8Cap ek.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Anton%C3%ADn_%C4%8Cap ek.jpg).

Strana 6

[Obr.5][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_na_Vinohradec h.JPG>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_na_Vinohradec h.JPG).

Strana 8

[Obr.6][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:%C5%98%C3%A1d_masaryk a.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:%C5%98%C3%A1d_masaryk a.jpg).

Strana 9

[Obr.7][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Olga_Scheinpflugova_by_Karel_Capek.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Olga_Scheinpflugova_by_Karel_Capek.jpg).

[Obr.8][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dasenka-15.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dasenka-15.jpg).

Strana 11

[Obr.9][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lidov%C3%A9_noviny,_1893-12-16,_title_page.djvu>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lidov%C3%A9_noviny,_1893-12-16,_title_page.djvu).

Strana 13

[Obr.10][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Krakatoa_eruption_lithograph.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Krakatoa_eruption_lithograph.jpg).

Strana 14

[Obr.11][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Gibel_sensatsii_RUR.jpg>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Gibel_sensatsii_RUR.jpg)

.

[Obr.12][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:R.U.R._by_Karel_%C4%8Cap ek_1939.jpg>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:R.U.R._by_Karel_%C4%8Cap ek_1939.jpg).

Strana 15

[Obr.13][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Andrias_scheuchzeri_1.JPG >](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Andrias_scheuchzeri_1.JPG).

Strana 18

[Obr.14][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dasenka-32-2.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dasenka-32-2.jpg).

Strana 19

[Obr.15][cit.2014-01-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel_%C4%8Capek_-_rukopis.jpg >](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel_%C4%8Capek_-_rukopis.jpg).